

УДК: 338.532.4:330.101.54

JEL Classification: D 410, D 430, N 400

© Симоненко Л.І., Якобчук В.П., Власенко О.П., 2020

lesia.simonenko@gmail.com, valentyana.iakobchuk@gmail.com, vlasenko_olena@i.ua

Поліський національний університет, Житомир

НАЦІОНАЛЬНА МОДЕЛЬ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЦІН: МІКРОЕКОНОМІЧНИЙ ПІДХІД

***Анотація.** У ринкових умовах ціноутворення на товари і послуги споживчого призначення відбувається під впливом ринкових сил, тобто попиту і пропозиції. Ринкове саморегулювання є універсальним механізмом, який реалізовує інтереси учасників ринку, споживачів і виробників. У сучасних економіках, які за своєю природою змішані, держава в особі уряду, виконуючи управлінські функції, може координувати дії господарюючих суб'єктів щодо ціноутворення. Мотивами таких дій може бути підтримка рівнів споживання, доходів виробників, соціальна справедливість, стабільність соціально-економічного розвитку, тощо. У національній економічній моделі застосування державного регулювання ринкових цін як інструменту економічної політики декларується досить часто, але ефективних практик не вироблено. Альтернативою державному регулюванню цін є подальший розвиток конкурентного середовища і підприємництва.*

***Ключові слова.** Ринкове ціноутворення, змішана економіка, соціально значущі товари, конкурентні ринки, монополія, державне регулювання цін.*

Постановка проблеми. Постанова КМУ від 22.04.2020, №341 «Про заходи щодо стабілізації цін на товари, що мають істотну соціальну значущість, товари протиепідемічного призначення» запроваджує державне регулювання цін шляхом декларування зміни роздрібних цін на товари [1]. У переліку товарів товарами, що мають істотну соціальну значущість, визначені «крупа гречана, цукор-пісок, борошно пшеничне вищого сорту, макаронні вироби вітчизняного виробництва (вермішель з борошна пшеничного вищого сорту), молоко пастеризоване жирністю 2,5 відсотка (у плівці), хліб житньо-пшеничний, яйця курячі категорії С1, птиця (тушка куряча), вода мінеральна негазована, масло вершкове жирністю 72,5 відсотка, природний газ, електрична енергія» [1]. Зазначимо, що в національній економічній практиці існує «традиція» запроваджувати – в різних формах – регулювання цін.

В економіці країни вже нагромаджено досвід неефективності практик регулювання цін, зокрема постановою КМУ № 394, від 07.06.2017 р. скасовано державне регулювання цін на продовольчі товари та послуги на ринках [2]. Природно, що виникає потреба ще раз розглянути з точки зору економічної науки, зокрема мікроекономіки, як устанавлюються ціни на ринках у різних конкурентних умовах. Адже в запропонованому переліку є товари, що виробляють (реалізують) фірми на ринку як досконалої конкуренції, так і монополії.

Аналіз основних наукових досліджень і публікацій. У системі публічного управління,

практики державного регулювання економічними процесами однозначно схвалюються. Окрім того, споживачі також «прихильні» до таких дій, адже асоціюють дії держави із підтримкою споживання. Разом з тим, в державному управлінні доцільно розглядати урядовий вплив на окремі ринки з погляду мультидисциплінарного підходу, зокрема теорії мікроекономіки, яка вивчає ринкові структури та закономірності ціноутворення на ринках з відмітними конкурентними умовами. Доцільність заходів регулювання, стабілізації цін, навіть на обмежений перелік благ, є предметом даної статті.

Виділення не розв'язаних раніше частин загальної проблеми. Хоча державному регулюванню цін присвячено значне число наукових праць, у національній економічній практиці недостатньо уваги приділено особливостям урядового управління ціноутворенням в умовах різних ринкових структур, досконалої та недосконалої конкуренції.

Виклад результатів дослідження. Мета дослідження – розглянути теоретичні засади ринкового ціноутворення та проаналізувати доцільність запровадження заходів втручання в ринковий ціновий механізм в умовах невизначеності (ринку) на теоретичних засадах мікроекономіки, як розділу економічної теорії, як поведінкової науки. Відповідно до сформульованої мети були поставлені такі завдання: узагальнити суть понять «ціна» та «ціноутворення в ринкових структурах»; окреслити моделі ціноутворення; оцінити ринки

товарів, визначених урядом як соціально значимі з точки зору теорії ринкових структур; визначити чи можливо регулювати товари з різних ринкових структур за однаковою методикою.

Виклад основного матеріалу. В теоретичній економічній науці посилення економічної ролі держави в ринкових умовах пов'язують, як правило, з «провалами» або «фіаско» ринку, тобто випадками, коли ринковий механізм не забезпечує ефективного використання обмежених ресурсів суспільства. Так, держава бере на себе виробництво суспільних благ, відповідно контролює і регулює ціни цих товарів і послуг. Окрім того, держава забезпечує правову базу, тобто визначає «правила гри» для економічних суб'єктів і також забезпечує собі право реалізовувати політику ціноутворення. У національній економіці нормативно-правові «засади цінової політики і ... відносини, що виникають у процесі формування, встановлення та застосування цін, а також здійснення державного контролю (нагляду) та спостереження у сфері ціноутворення» унормовані у Законі України «Про ціни та ціноутворення» (2013р.) [3]. До 2012р. діяв одноіменний закон від 03.12.1990р. ЦОВВ була визначена Державна інспекція України з контролю за цінами.

За різних економічних умов вплив держави на ціноутворення має свої відмінності та особливості. Держава, реалізуючи притаманні їй економічні функції, активно втручається в цінові процеси. Адже через цінові механізми можна стимулювати/підтримувати розвиток як добувної так і обробної промисловості, експорту зорієнтованих або технологічних виробництв, залізничні перевезення, житлово-комунальне господарство, агровиробництво тощо.

Як зазначають автори [4], дії держави щодо регулювання цін будувалися на коротко- і довгостроковій основі та здійснювалися різними *методами*, основними серед яких і сьогодні є: визначення переліку продукції, в тому числі монопольної, та послуг, які підлягають державному регулюванню; встановлення граничних рівнів цін, тарифів, торговельних надбавок (знижок); нормування рентабельності; заморожування цін.

Передусім державному регулюванню підлягають ціни на продукцію і послуги підприємств державної власності. У кризових ситуаціях державні органи можуть встановлювати граничні ціни навіть на товари недержавного сектору (на хліб і хлібні вироби, м'ясо-молочну продукцію, дитяче харчування тощо). Таке втручання має на меті регулювання споживання товарів і прибутку товаровиробників

(за надмірної різниці між цінами і собівартістю продукції), захист вітчизняних виробників, поповнення бюджету.

Особливе значення має державне регулювання цін у зовнішній торгівлі. Крім «цін втручання» і «цін підтримки», запровадження кількісних обмежень на імпорт, встановлення «рекомендаційних цін», здійснення закупівлі в резерви під час спаду цін і розпродажів товарів із резервів у процесі зростання цін, держава може застосовувати антимонопольні дії на антирекламу, також дії законодавчого і судового характеру [4].

Контроль за цінами в державі можуть здійснювати відповідні органи. Уряди окремих країн здійснюють контроль і регулювання цін на товари і послуги, що мають особливо важливе значення для підтримання життєвого рівня населення.

В економічно розвинених країнах замість систем прямого державного регулювання цін в останні десятиліття впроваджують непряме регулювання (або моніторинг), ринки лібералізовано, ціну визначає конкурентне середовище.

Теорія мікроекономіки доводить, що ціни товарів на конкурентних ринках устанавлюються співвідношенням ринкових сил, взаємодією попиту і пропозиції. Будь-яке втручання в цей механізм призводить до надлишку пропозиції, затоварюванню, якщо уряд намагається підтримати доходи виробників, устанавлює ціну, вищу за ринкову (рівновагову). Як наслідок, пропозиція зростає, через вигідну кон'юнктуру, на попит така політика не впливає. Якщо ж уряд, намагаючись підтримати обсяги споживання, встановлює ціни нижчі за рівновагові, формується дефіцит, адже продавці не бажають продавати свої товари за цінами, що не дозволяють отримати прибуток, або покрити витрати. Такі дії уряду не просто порушують ринкову рівновагу, а деформують ринковий механізм, тобто виключають механізм ринкового саморегулювання. Відмова від такої практики має позитивний ефект, у тому числі для національної економіки, детальніше див. [5].

На монополізованих ринках, якими є ринки природного газу й електричної енергії виробники, на відміну від конкурентних ринків, на яких виробники приймають ціну, ціна товару або тариф на послугу визначається самостійно виробником. Можливість призначати ціну не означає, що монополіст буде прагнути встановити якнайвищу ціну. Довільне маніпулювання цінами неможливе. Зміни у ринковому попиті (сезон, доходи споживачів, число споживачів, тощо) можуть призвести як до

зміни ціни і рівня випуску, так і до зміни лише ціни за незмінного обсягу випуску, або до зміни лише обсягу випуску за незмінної ціни. Монополісти використовують кілька способів ціноутворення, які носять такі назви: ціноутворення за принципом «витрати плюс»; політика цінової дискримінації; політика

лімітуючого ціноутворення. Якщо ж держава намагається взяти під контроль монополістичні ціни, то адміністративні органи застосовують так звані «суспільно оптимальні ціни», або «ціни, що забезпечують справедливий прибуток».

Таблиця 1

Порівняльна характеристика практик регулювання цін

Австралія	системи державного регулювання цін не існує, однак діє контроль за цінами на такі продовольчі товари, як хліб, молоко, яйця та ін.
Греція	держава регулює приблизно 20% цін на споживчі товари і послуги.
Іспанія	питома вага регульованих і встановлених безпосередньо державою цін становить 10%.
Італія	держава в часи галопуючої інфляції нерідко застосовувала прямий контроль за цінами на 33 види продовольчих товарів і 3 види товарів домашнього вжитку, що становлять основну частину споживання середньої італійської сім'ї.
Канада	система регулювання цін охоплює лише 10% товарів і послуг.
Норвегія	заборонені індивідуальні і колективні домовленості між виробниками і продавцями про встановлення підвищених цін на товари.
США	держава регулює 5-10% цін.
Франція	в країні діє принцип вільного встановлення цін, однак держава може прямо регулювати тарифи на газ, електроенергію, транспорт
Швейцарія	законодавчо фіксують ціни майже на 50% обсягу товарної продукції сільськогосподарського призначення.
Японія	пряме втручання держави у ціноутворення є мінімальним, адміністративно регулюють до 20% споживчих цін, у тому числі на рис, м'ясо, пшеницю, молоко і молочні продукти, воду, електроенергію, газ, залізничний транспорт, освіту і медичне обслуговування.

*Складено за [4]

Ціноутворення «витрати плюс», передбачає встановлення ціни на рівні граничних витрат з деякою націнкою. Величина націнки залежить від міри монополістичної влади (що вимірюється індексом Лернера), за умов створення конкурентного ринку націнка буде незначною і монополістичне становище особливих переваг не дасть.

Для застосування політики цінової дискримінації, тобто продажу товару різним покупцям за різними цінами, монополісту необхідно: знайти формальну ознаку (рівень доходу, вікові категорії; географічне розміщення, часовий період та ін.), за якою можна поділити покупців на певні групи відповідно до їх готовності платити та виключити можливість перепродажу товару. Наприклад, такий метод формування тарифів використовують надавачі послуг зв'язку, вантажних перевезень тощо. Поняття цінової дискримінації було запроваджено в економічну науку у першій третині 20 ст. (А.Пігу). Розрізняють три види цінової дискримінації: дискримінацію першого, другого і третього ступеня.

Цінова дискримінація першого ступеня, або абсолютна (досконала) цінова дискримінація (при випуску товарів на

замовлення споживачів) виникає, коли фірма призначає для кожного покупця максимальну ціну - яку кожен покупець погоджується заплатити за кожну придбану одиницю товару. Встановлення цієї ціни дозволяє здійснити максимально можливу сегментацію ринку. Досконала цінова дискримінація пом'якшує недоліки монополістичної влади і виявляється вигідною для обох сторін: монополіст розширює обсяги випуску до рівня конкурентного ринку, що сприяє зростанню добробуту суспільства. Цінова дискримінація другого ступеня передбачає блокове призначення цін залежно від обсягів продажу: чим більша кількість товару купується, тим нижча ціна. Така цінова дискримінація сприяє розширенню виробництва, зменшенню витрат при позитивному ефекті масштабу і навіть підвищенню добробуту споживачів. Цінова дискримінація третього ступеня застосовується, коли можна виділити окремі групи покупців (сегменти). Сегментація ринку здійснюється залежно від тих чи інших ознак, які надають групі характерних рис споживання. На сегментованих ринках перерозподіл продукції між покупцями відбувається шляхом зниження цін для одних і підвищення для інших. Вища ціна встановлюється в тому сегменті ринку, де попит

менш еластичний. Але прибуток монополії зростає, в іншому випадку монополія встановила б єдину ціну для всіх. Монополії можуть застосовувати й інші способи ціноутворення для отримання монополюючо високих прибутків. Наприклад, міжчасову цінову дискримінацію як установлення вищих цін у періоди найвищого попиту; стратегію двокомпонентного тарифу, за доставку (постачання) за комплектування товарів.

Незалежно від дій держави, монополісти можуть проводити політику лімітуючого ціноутворення. Лімітуюче ціноутворення – це стратегія встановлення ціни на рівні, меншому за той, який забезпечує короткостроковий максимальний прибуток, з метою зменшення ймовірності появи конкурентів на ринку.

Держава, регулюючи монополію, може встановити для монополіста так звану суспільно оптимальну ціну, яка відповідає величині додаткових витрат при зростанні виробництва на одиницю. У цьому випадку різницю між ціною, яка максимізує прибуток, і граничною ціною мусить покривати держава за рахунок субсидій. В даному випадку постає проблема вибору: регулювати монополюючі ціни за рахунок збільшення податків чи ні? Частково ця проблема розв'язується за допомогою цін, «які забезпечують справедливий прибуток». Це ціна, що відповідає рівню собівартості. У цьому випадку діяльність монополіста самоокупна.

Окремим випадком, є політика держави спрямована на розширення обсягів виробництва монополістом. Для того, щоб монополіст сам знизив ціну до прийнятної величини, держава може адміністративними або економічними методами вплинути на розширення виробництва. Аналогічно можна знизити ціну монополіста до суспільно оптимальної.

Навіть за умови розвитку ринків газу та електроенергії функціонування фірм не буде відбуватися подібно до конкуренції, ймовірно, ціноутворення відбуватиметься за рисами олігополії, адже чисельність операторів ринку буде незначна. За таких умов рівень цін також буде забезпечувати надприбутки виробникам, адже цінова політика олігополії характеризується такими трьома загальними рисами: негнучкістю, взаємною узгодженістю, а поведінка фірм схожа на поведінку монополіста. Хоча неявне картелювання забороняється антимонопольним законодавством у багатьох країнах, проте дозволяє учасникам ринку, за рахунок згоди відносно цін на продукцію чи ринкової частки кожного учасника, отримувати надприбутки у формально конкурентних умовах. У результаті змови олігополія стає подібною до

монополії за рівнями виробництва і цін. Навіть за умов розвитку конкуренції між виробниками модель ціноутворення за ознакою лідера є способом координації поведінки олігополістів. З мовчазної згоди учасників ринку найбільшій або найефективнішій фірмі галузі відводиться роль цінового лідера, решта встановлюють ціни слідом за ним і не змінюють їх доти, доки лідер не внесе зміни в свої ціни. Поступово підвищуючи ціни, галузь може досягти такого високого рівня цін, як картель. Ціновий лідер вдається до зміни цін нечасто, що забезпечує прибуток та убезпечує від регулювання держави.

Висновки. У системі національно державного управління, практики регулювання економічними процесами загалом та цін, зокрема, схвалюються. Споживачі також «прихильні» до таких дій держави, адже асоціюють їх із підтримкою споживання. Урядовою постановою від №341 від 22.04.2020 «Про заходи щодо стабілізації цін на товари...» запроваджено державне регулювання цін шляхом декларування зміни роздрібних цін на товари, що мають «соціальну значущість». Цей перелік містить товари, ринки яких відмітні за своєю конкурентною природою, тому регулювати їх за однаковою методикою неможливо.

В умовах досконалої конкуренції фірми, що виробляють, наприклад, гречану крупу, цукор-пісок, борошно пшеничне вищого сорту, приймають ринкову ціну, тому державне регулювання призведе до дефіциту/надлишку. Діяльність виробників макаронних виробів вітчизняного виробництва (вермішелі з борошна пшеничного вищого сорту), молока пастеризованого жирністю 2,5 відсотка (у плівці), хліба житньо-пшеничного, належать до монополістичної конкуренції. Типово їх діяльність самоокупна (беззбиткова), тому адміністративне зниження цін призведе до скорочення виробництва з усіма наслідками. Ринки яєць курячих категорії С1, птиці (тушка куряча), води мінеральної негазованої, масла вершкового жирністю 72,5 відсотка в мікроекономіці носять назву «олігополії», а це означає взаємозалежність у ціноутворенні. Олігополістичний взаємозв'язок на вказаних ринках набуває форми утримання цін на відносно однаковому рівні. Зниження цін відбувається з нарощуванням обсягів виробництва, отже, держава, щоб досягнути поставленої мети в ціноутворенні економічними методами, повинна впливати на розширення виробництва, наприклад через пряме фінансування виробників, тобто створення «преференцій» у різних формах. А це порушує

конкурентні умови. Ринки природного газу й електричної енергії монополізовані, ринкова влада дозволяє встановлювати ціни, що забезпечують прибуток. Інструментом зниження ціни є лише розширення числа операторів ринку і формування між ними конкурентного середовища. Формально, наприклад на ринку газу, таку практику впроваджено. Пряме

втручання в монопольне ціноутворення потребує відшкодування втрачених вигод монополісту у формі субсидій або зниження податків, або державних інвестицій. Доцільність таких дій сумнівна. Отже, альтернативою державному регулюванню цін є подальший розвиток конкурентного середовища та підприємництва.

Список літератури

1. Постанова КМУ від 22.04.2020р., №341 «Про заходи щодо стабілізації цін на товари, що мають істотну соціальну значущість, товари протиепідемічного призначення». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/341-2020-%D0%BF#n13>
2. Постанова КМУ від 07.06. 2017 р., № 394 «Про внесення змін у додаток до постанови Кабінету Міністрів України від 25 грудня 1996 р. №1548 та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України». <https://www.kmu.gov.ua/news/250054696>
3. Закон України «Про ціни і ціноутворення» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5007-17#n38>

4. Економічна теорія: [навч. посіб.] / В.П.Якобчук, Є. І. Ходаківський, В.А.Довженко, О.В.Захаріна, О.В.Іванюк, І. В. Кравець, І.Л.Литвинчук, М.І.Сайкевич, Л.І.Симоненко, С. В. Тищенко, В.А.Якобчук, Н.С. Пугачова/ за заг. ред. В.П. Якобчук. – Житомир: В.Б. Котвицький, 2015. С, 146-148.
5. Анна Родічкіна. Регулювати не можна відпустити: до чого насправді призводить цінова дерегуляція. <https://www.epravda.com.ua/projects/regulation/2019/11/25/653842/>

References

1. Postanova KМУ vid 22.04.2020r., №341 «Pro zakhody schodo stabilizatsii tsin na tovary, scho maiut' istotnu sotsial'nu znachusnist', tovary protyepidemichnoho pryznachennia». *Resolution of the Cabinet of Ministers of 22.04.2020, №341 "On measures to stabilize prices for goods of significant social significance, anti-epidemic goods."* <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/341-2020-%D0%BF#n13>
2. Postanova KМУ vid 07.06. 2017 r., № 394 «Pro vnesennia zmin u dodatok do postanovy Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 25 hrudnia 1996 r. №1548 ta vyznannia takymy, scho vtratyly chynnist', deiakykh postanov Kabinetu Ministriv Ukrainy». *Resolution of the Cabinet of Ministers of 07.06. 2017, № 394 "On Amendments to the Addendum to the Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of December 25, 1996 №1548 and Recognition of Certain Resolutions of the Cabinet of Ministers of Ukraine as Repealed"*. <https://www.kmu.gov.ua/news/250054696>

3. Zakon Ukrainy «Pro tsiny i tsinoutvorennia». *Law of Ukraine "On Prices and Pricing"* <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5007-17#n38>
4. Ekonomichna teoriia: [navch. posib.] / V.P.Yakobchuk, Ye. I. Khodakivs'kyj, V.A.Dovzhenko, O.V.Zakharina, O.V.Ivaniuk, I. V. Kravets', I.L.Lytvynchuk, M.I.Sajkevych, L.I.Symonenko, S. V. Tyschenko, V.A.Yakobchuk, N.S. Puhachova/ za zah. red. V.P. Yakobchuk. – Zhytomyr: V.B. Kotvyts'kyj, 2015. S, 146-148. *Economic theory: [textbook. aid.] / VP Yakobchuk, EI Khodakivsky, VA Dovzhenko, OV Zakharina, OV Ivanyuk, IV Kravets, IL Lytvynchuk, MI Saikevich, LISimonenko, SV Tishchenko, VA Yakobchuk, NS Pugacheva / for head ed. VP Якобчук. - Zhytomyr: VB Kotvytsky, 2015. pp. 146-148.*
5. Anna Rodichkina. Rehuliuvaty ne mozhna vidpustyty: do choho naspravdi pryzvodyt' tsinova derehuliatyia. *Anna Rodichkina. It is impossible to let go of regulation: what price deregulation actually leads to.* <https://www.epravda.com.ua/projects/regulation/2019/11/25/653842/>

Аннотація

Леся Симоненко, Валентина Якобчук, Елена Власенко

НАЦИОНАЛЬНАЯ МОДЕЛЬ ГОСУДАРСТВЕННОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ЦЕН: МИКРОЭКОНОМИЧЕСКИЙ ПОДХОД

В рыночных условиях ценообразования на товары и услуги потребительского назначения происходит под влиянием рыночных сил, то есть спроса и предложения. Рыночное саморегулирование является универсальным механизмом, который реализует интересы участников рынка, потребителей и производителей. Вместе с тем, в современных экономиках, которые по своей природе являются смешанными, государство олицетворённое в правительстве, выполняя управленческие функции может координировать действия хозяйствующих

субъектов по ценообразованию. Мотивами таких действий может быть поддержка уровней потребления, доходов производителей, справедливость, стабильность социально-экономического развития и т.д. В национальной экономической модели применение государственного регулирования рыночных цен, как инструмента экономической политики декларируется достаточно часто, но эффективных практик не выработано. Альтернативой государственному регулированию цен является дальнейшее развитие конкурентной среды и предпринимательства.

Ключевые слова. Рыночное ценообразование, смешанная экономика, социально значимые товары, конкурентные рынки, монополия, государственное регулирование цен.

Summary

Lesia Simonenko, Valentyna Yakobchuk, Olena Vlasenko

NATIONAL MODEL OF STATE PRICE REGULATION: A MICROECONOMIC APPROACH

In the system of national public administration, the practices of regulating economic processes in general and prices in particular are approved. Consumers are also "in favour of" such actions by the state, as they associate them with consumer support. Government Resolution №341 of 22.04.2020 "On Measures to Stabilize Prices for Goods..." introduced state regulation of prices by declaring changes in retail prices for goods of "social significance". This list contains goods where markets are different in their competitive nature, so it is not possible to regulate them by the same method. The necessity of price regulation measures, even for a limited list of goods, is the subject of this article.

In case of perfect competition, firms that produce, for example, buckwheat, granulated sugar, wheat flour accept the market price, hence government regulation will lead to a deficit / surplus. Activities of producers of pasta of domestic production (vermicelli from premium wheat flour), pasteurized milk with fat content of 2.5 percent (in the film), rye-wheat bread, belong to the monopolistic competition. Typically, their activities are self-sustaining (break-even), hence administrative price decrease will lead to a reduction in production with all associated consequences. Markets of chicken eggs of category C1, poultry (chicken carcass), still mineral water, butter with fat content of 72.5 percent, in microeconomics are "oligopolies", which suggests interdependence in pricing. Therefore, producers themselves "disapprove" state intervention that violates competitive conditions. Natural gas and electricity markets are monopolized. The tool to reduce prices is to expand the number of market operators. To this end, an alternative to state regulation of prices is further development of a competitive environment and entrepreneurship.

Keywords. Market pricing, mixed economy, socially significant goods, competitive markets, monopoly, state price regulation.